

Eva Louise Bakker

Desnoods de hele wereld

2019 Prometheus Amsterdam

‘Geluk is een seconde die eeuwigheid wil zijn.’
Gerrit Komrij

Ik had nooit iets te melden. Dat is verleden tijd. Laat dit verhaal een waarschuwing zijn. Voor hen die denken dat hun diepste geheimen veilig zijn bij meisjes die altijd luisteren en glimlachen en zwijgen.

Er was geen enkele aanwijzing geweest dat het een ongewone dag zou worden. Het was een winterse vrijdag. De plek naast me was al uren koud. Ik had kunnen blijven liggen. Daar zat een risico aan. Ik zou de volgende dag vermoedelijk ook blijven liggen. Opstaan werd niet vanzelf zinvoller. Ik had voorgoed kunnen blijven liggen. Het was meer dan eens in me opgekomen. Een paar keer had ik het geprobeerd te willen, nagedacht hoe ik het zou kunnen doen. Ook daar ben ik mee gestopt. Ik zou het niet durven. Ik ben te laf om te leven en te laf om te sterven. Dus stond ik op.

Het zat mee, er lagen schone sokken in de kast. Mijn lievelingssokken zelfs. Zwart met witte hartjes, nog elastisch en zonder gaten. Ik knipte mijn teennagels en vijlde ze zorgvuldig. Het poeder dwarrelde even door de lucht

voor het landde. Dat wist ik, want als de zon scheen kon je het zien. Net als de miljarden stofjes die dan als zwevende diamantjes de kamer vullen. Die waren er nu ook. Ze glinsterden alleen niet. En ik zag ze niet.

Vijlen is een belangrijke stap die veel mensen overslaan. Een gat in je sok is zo gemaakt. De sokkenindustrie draait op mensen die hun teennagels niet vijlen.

Toen ik met mijn rooibosthee bij de computer zat, wees nog steeds niets mij op de klap die het leven binnen een paar minuten zou uitdelen. Je kan zomaar voor de haaien worden gegooid. Zie maar hoe je het oplost. Alsof het niet al ingewikkeld genoeg is als je wel weet wat je te wachten staat.

's Ochtends kijk ik altijd even wat mijn saldo is. Het zal me niet meer gebeuren dat ik er bij de kassa achter kom dat het ontoereikend is. Dat was nooit leuk. Je bent niet meer onzichtbaar als het pinapparaat piept dat je geld op is.

Toen het brommen van de opstartende laptop zachter werd, logde ik in op online bankieren. Men moet nooit te snel inloggen, dan crasht de boel. Ik begrijp mijn laptop. Opstarttijd is belangrijk. Ik kan ook geen ingewikkelde berekeningen uitvoeren als ik net wakker ben. Als ik langer wakker ben eigenlijk ook niet. Mijn saldo verscheen op het scherm. Er stond een lange rij cijfers. Te lang. Er was iets mis. Boven aan de lijst van overschrijvingen stond een vreemde storting. Iemand had een kapitaal naar mij overgemaakt. Ik had exact dertigduizend euro te veel. Der. Tig. Dui. Zend. Meer geld dan ik ooit had

gehad. Verschrikkelijk veel meer. Terwijl het bedrag tot me doordrong, proestte ik mijn eerste slok thee over het toetsenbord. Dit was een ramp. Gauw depte ik de druppels op met mijn mouw. Een laptop kan niet tegen thee. Daar gaat hij stuk van. ‘Als dank. Alleen voor jou.’ stond er als omschrijving bij. Straaltjes zweet sijpelden vanonder mijn oksels langs mijn beide zijden naar beneden. Onrustig keek ik over mijn schouder zoals ik dat altijd doe bij een geldopname, buiten bij de pinautomaat naast de bloemenwinkel. Of niemand mij verdacht naderde of al te dichtbij stond. Alertheid is goed. Nu sloeg het nergens op. Voor nieuwe situaties moet ik nog een draiboek vormen. Ik hou niet van nieuwe situaties. Als verdoofd staarde ik naar mijn beeldscherm. Contant gestort door J. Cohen. De naam van de gever zei me zo gauw niets. Er was een fout gemaakt. Het moest een fout zijn.

Een kleine verstoring kan grote gevolgen hebben. Daarom staat de honing altijd naast de thee in het rechterbovenkastje in de keuken. Ik moet er niet aan denken wat er kan gebeuren als ik de honing naast het brood zou zetten of, erger nog, in de voorraadkast in de gang. Nu was er dertigduizend euro mijn leven in gedenderd.

Bij jeuk moet je niet krabben. Dan wordt het erger. Negeren. Ik kroop mijn bed weer in. Een paar minuten keek ik naar het plafond. Naar het kale peertje, waar we echt een keer een mooie kap voor zouden kopen. Het bloedvlekje op de muur met platte restjes mug. De lege kopjes, een berg kleding, verfrommelde zakdoekjes, een nooit uitgekakte verhuisdoos. Hier ging ik me niet beter door voelen.

Soms moet je het leven een handje helpen om weer normaal te doen. Gewoonlijk lees ik nu de krant. Terwijl ik de trap afliep, zag ik de krant al op de mat liggen, nat en gescheurd. Hoort het nu zoveel te regenen? Er is vast weer een stuk ijskap gesmolten. Op de bank kostte het me meer tijd dan anders om de kussens achter mijn rug te schikken. Met tegenzin begon ik aan de gehavende krant.

Ik kon me moeilijk concentreren op het dagelijks leed van de rest van de wereld. Na een poosje gaf ik het op en liep als vanzelf naar het bureau. Langzaam klapte ik de laptop een stukje open. En weer dicht. Wat je niet ziet is er tegelijkertijd wel en niet. Hoe zat dat Schrödinger-verhaal ook alweer? Iets met een kat en een doos en... Ik googel het wel. In een ruk klapte ik de laptop open. De website van de bank stond nog aan. Nu kon ik net zo goed inloggen. Ik had het me niet verbeeld. En het was ook niet vanzelf weer van mijn rekening afgeschreven.

Afleiding kan een goed middel zijn om rustig te worden. Gelukkig was het vrijdag. Vrijdag is doucheday. Zondag en dinsdag ook, maar het was geen zondag of dinsdag. Ik wil alleen niet de indruk wekken dat ik slechts op vrijdag douch.

Ik legde mijn schone kleding in de volgorde van gebruik over de stang in de badkamer, zette de douche aan, telde tot tien, voelde met mijn hand of de temperatuur goed was en stapte eronder. Harde stralen heet water masseerden mijn nek en rug. Ooit, als maagdelijk meisje, dacht ik dat er niets lekkerders bestond. De druppels kaderden mijn lichaam, maakten het zichtbaar voor mijn

geest. Ik keek naar het ribbelige stucwerk op het plafond. Er zat een aapje in verstopt en een man met zijn ogen dicht. Als in onveranderlijke wolken vond ik dezelfde vormen elke keer opnieuw. Toen ik ze gevonden had, sloot ik mijn ogen en dwaalde af met mijn gedachten. Even bekeek ik mezelf van buitenaf. Hoe ik hier stond, naakt. Hoe ik leefde, eentonig en leeg, vertrouwd en zinloos. Ik wil iets goeds doen voor de wereld. Want is dat niet de zin van alles, iets betekenen? Maar mijn vermoeden over het nut van het bestaan had geen enkele waarde zolang ik niet in staat was er iets mee te doen. Er zijn mensen die goed doen. Die strijden tegen stropers, kinderprostitutie of iets anders waar iets tegen gedaan moet worden. Maar hoe dan? Wat is het verschil tussen mij en hen? Waarom kan ik dat niet?

Ik was nooit verder gekomen dan voer kopen voor de vogels. Een pindakaas-voor-vogels-pot in zo'n leuk houdertje, voor aan de muur. Na een paar dagen was de helft al op zonder dat ik een vogel had gezien. Nadat ik de muis langs de regenpijp naar het potje had zien klimmen, gooide ik het potje in de prullenbak. Mijn leven had geen nut. Dat was duidelijk.

Onder de douche vandaan komen is nooit makkelijk. Ik douch vaak lang, terwijl ik snel klaar ben sinds ik geen douchegel meer gebruik. Ooit had ik een merk gevonden met een fijne geur waar nog geen herinneringen aan kleefden. Na deze ontdekking bleef ik natuurlijk steeds dezelfde kopen. Tot er op een dag een andere douchegel in het schap stond, daar waar mijn geur hoorde te staan. Geschrokken deed ik navraag bij de kassa.

‘Deze geur gaat er helemaal uit, mevrouw. Het merk heeft nu een nieuwe lijn.’

Ik zei niets. Ik wist niet wat te zeggen. Vermoedelijk keek ik wat moeilijk.

‘Ik kan wel voor u kijken of een ander filiaal er nog een heeft.’

Er bleken nog vijf stuks aanwezig in verschillende filialen.

‘Doe die maar alstublieft.’

‘Allemaal?’

‘Ja, graag.’

Thuis drong pas tot me door hoe de mevrouw bij de kassa naar me had gekeken. Ik kon het niet helemaal plaatsen, maar het was niet positief. Toen ik de dagen erna mensen vertelde hoe opgelucht ik was dat ik de allerlaatste flessen douchegel met mijn geur had weten te bemachtigen, reageerde men unaniem lacherig. Het leek wel alsof men mij raar vond. Met moeite maakte ik een flacon op. De andere vier gooide ik in de prullenbak. De douchegel was niet meer neutraal. Hij had de geur van raar gekregen.

Om de overgang van een hete douche naar de kou van de badkamer te verkleinen, draai ik de douche altijd langzaam kouder voor ik eronderuit stap. Daarna droog ik me af. Ik wrijf hard. Dat is goed voor de doorbloeding. Je warmt sneller op. Voor je huid is het minder goed en het is niet aan te raden direct na ontharen.

Mijn moeder had mij als kind geleerd hoe ik mij af moest drogen. Ze herhaalde het eindeloos. Steeds dezelfde volgorde, zodat ik niets vergat en het op een dag zelf

kon. Haren, gezicht, borst, buik, rug... Het begon me op te vallen dat mijn shirtje na het afdrogen vaak nog een beetje bleef plakken. Ineens besepte ik dat ik ook zijkan-ten had, die ik nooit afdroogde, omdat mijn moeder dat niet had verteld. Ik was achttien jaar.

Met een droog hoekje van de handdoek veegde ik de condens van de spiegel. Ik borstelde mijn haren en maak-te een staart. Kriebelende haren in mijn gezicht kon ik er vandaag niet bij hebben. Met een handspiegeltje be-keek ik of de staart in het midden van mijn achterhoofd zat. De tweede poging was al raak. In de gang struikelde ik over mijn bescheiden schoenencollectie. Alles lag nu door elkaar. Ik stapte over de chaos heen. Ergens niet aan denken kost veel energie en lukt natuurlijk nooit als je daar bewust mee bezig bent. Als vrouw moet je afwach-ten, had Etna eens gezegd. Mijn zus had dat vast ergens gelezen. Zij moest het toen ook nog hebben van boeken-kennis. Ik had naar haar geluisterd. Na mijn eerste ont-moeting met Sam was ik uren druk geweest met wachten tot hij mij belde. Gelukkig had hij geen dagen gewacht.

Deze situatie gaat niet om een man, niet eens om iets wat ik wil. Wat als het zichzelf nu al heeft opgelost en ik de hele dag denk dat dat niet zo is? Dus keek ik nogmaals naar mijn saldo. Situatie ongewijzigd. Hartslag weer om-hoog.

Het is belangrijk om je bloedsuikerspiegel zo min mo-gelijk te laten fluctueren. Juist op dagen dat het extra be-langrijk is, blijkt het vaak een onmogelijke opgave. Mijn volkoren middagbroodje met kaas en alfalfa, (eiwitten, vi-taminen en langzame koolhydraten) ging moeizaam naar

binnen. Weer klapte ik mijn laptop open. Als het eindelijk een vergissing bleek, zou het broodje me beter smaken. Het smaakte nog niet beter. Volgens de laptop was het exact twee uur. Nog twee uur en dertig minuten voor Sam thuis zou komen. Ik probeerde nog een hap te nemen. Mijn mond weigerde. Nadat ik het restant van mijn broodje in de prullenbak had gegooid, liep ik onrustig de trap weer op. Ik moest toch wat. In de badkamer keek ik een paar seconden gebiologeerd naar de overstromende wasmand. Heel even overwoog ik iets aan de was te doen. Wist ik maar waar te beginnen en hoe het ook alweer moest.

Gedachten over de oorsprong van het geld, zijn mogelijke bestemming en hoe alles ooit weer normaal kon worden, duwden en trokken om mijn aandacht. Misschien moest ik nog een keer proberen iets te eten, want als mijn bloedsuikerspiegel daalt, kan ik minder goed nadenken en voel ik me nog onrustiger. Maar wat kon ik nemen? De koelkast bood geen makkelijke en gezonde oplossing, het lekkere-dingen-kastje was leeg en in de fruitschaal lag alleen een sinaasappel. Sinaasappels zijn ingewikkeld. Toen mijn moeder vroeger nog bij ons woonde, schildte zij ze altijd voor me. Ze ging weg voor ik had geleerd zelf een sinaasappel te schillen. Sindsdien weiger ik het te leren. Ik liep de woonkamer weer in. En stond stil.

Ik moest dit zelf oplossen. Ik kon Sam niet alles vragen. Hij werkte al de hele dag. Wat deed ik nou helemaal? Hij heeft genoeg aan zijn hoofd. Ik ben volwassen. Ik heb geen hulp nodig.

Achter ons huis staat een basisschool. De wind stond vandaag duidelijk onze kant op. Sommige mensen vinden het gegil van spelende kinderen gezellig klinken. Dat weet ik omdat mijn moeder, toen Sam en ik hier net woonden, eens zei: 'Ik vind dat altijd zo gezellig klinken.' Dat vind ik niet. Ik hou er rekening mee dat er een gil bij zit van een kind in nood. Je weet alleen nooit welke gil het is.

Als veertienjarige ging ik eens bij mijn oude basisschool op bezoek. Toen ik er nog op school zat, kwamen er ook wel eens oud-leerlingen langs. Dus dat was iets wat kon. Het leek me leuk.

Sarah was mee. Sarah was de enige echte vriendin die ik op de middelbare school had gehad. Toen ik bijna jarig was, liet ik het meisje met wie ik op de basisschool had gezeten – dus tegen durfde te praten – aan Sarah vragen of ze op mijn verjaardag wilde komen. Omdat ik dacht dat we vriendinnen konden zijn, omdat ik haar aardig en grappig vond. Dat had ik goed ingeschat. Ik schaamde me voor de actie. Het was geweest alsof ik iemand anders verkering voor me liet vragen. Niet dat ik daar ervaring mee had. Het was de enige optie geweest. Toen ze 'ja' zei, had ik bevestiging dat ze me de moeite waard vond en durfde ik langzaam steeds meer tegen haar te zeggen. Na twee jaar ging ze naar een andere school. We hielden nog enkele jaren contact. Ik moest op zoek naar nieuw houvast.

Vanaf haar huis liepen we samen naar de school. Het was niet haar oude basisschool, want Sarah kwam uit de Indische buurt. Wij woonden ook niet in de Watergraafsmeer, maar mijn moeder had de school achter ons huis

al uitgeprobeerd voor Etna. Dat bleek toen een slechte school, voor autochtonen. Alle energie van de juffen ging daar naar het inhalen van taalachterstanden. Dus moesten we verder lopen.

Het jarendertiggebouw, de sneeuwbesstruiken eromheen – met witte bessen voor wie meisjes wil laten schrikken met een blaaspijp – de hoge ramen en zware houten deuren, alles riep herinneringen op. De jongens die schoten en lachten als ik een sprong maakte van schrik, het meisje dat bij die muur mijn haarband had afgepakt, de plek waar een klasgenootje liet zien dat ze echte mascara ophad, want dat mocht ze al van haar moeder. Voor die deur wachtten we na het buiten spelen tot we naar binnen gingen: wie het het eerste ruikt, heeft zijn poeptertje gebruikt. Dat was niet waar. Ik rook gewoon altijd alles als eerste. Honderden films startten tegelijk. Ik duwde tegen de deur van de hoofdingang. Op slot. Dat was hij vroeger nooit. Wat gespannen belde ik aan. Zou iemand mij herkennen? Met de directrice kwam mij de geur van acht jaar jeugd tegemoet. De directrice kende mij niet. Ik haar ook niet. Het voelde gek om bij de deur te moeten vertellen dat mijn halve jeugd zich in dit gebouw had afgespeeld. Natuurlijk mocht ik bij mijn oude klassen langs.

‘Ik weet nog goed dat je altijd moe was en het altijd koud had,’ zei mijn kleuterjuf terwijl ze een houten puzzel uit de kast pakte. ‘Kijk, deze maakte je elke keer opnieuw. Je wilde geen andere.’

We stonden midden in de klas. Juf moedigde nieuwsgierige kleuters aan weer verder te gaan met hun montessoriaanse kralenbordje en koperpoetswerkje. Niets leek

veranderd. Ik voelde weer hoe het me soms te veel werd. Hoe mijn over elkaar tuimelende gedachten een uitweg zochten via mijn armen en benen en stem. Als ik druk werd, moest ik de klas uit, naar het kamertje van de oude juf. Het rook er naar papier, stof en chemisch zoete parfum. Ze had een knot grijs haar achter op haar hoofd. Ik dacht dat ze negentig was. Of honderd. Ze deed aardig. Ik was bang, want het voelde als straf. Ik wist niet wat de bedoeling was, wat er van me verwacht werd, hoe het nu verder moest, hoelang ik moest blijven. Tegen haar praten durfde ik niet. Mijn hoofd was vol en werd nog voller. Pas geleden vertelde mijn moeder dat de oude juf een intern begeleider was geweest, een hele goede, van in de vijftig.

Kleuter-ik was altijd moe en had het altijd koud. Ze was een stil meisje dat soms heel druk kon zijn. Er is weinig sprake van progressie.

In groep zeven werd ik met mijn tafeltje geplaatst tegen de tafel van Peter. Ik had begrip voor de tactische zet van de juf. Ik was stil. Dat zou hem het minst snel uit de tent lokken, hem rustig houden. De juf moest toch wat.

Ik was de hele dag bang. Eens vertelde Peter iedereen tijdens gym hoe ik aan mijn lange, dunne nek kwam. Ze hadden me vast uit mijn 'moer' moeten trekken. Een andere keer deelde hij met het schoolplein zijn kennis over vaders: 'Ze gaan allemaal naar de hoeren. Ja, die van jou ook.' Ik wist dat hij loog. Dat er minstens één uitzondering was. Mijn vader had twee keer seks gehad. Meer niet. Dat soort dingen weet je als kind gewoon. Juf kon mij nauwelijks beschermen. Eens stuurde ze hem de klas

uit, maar weigerde hij op te staan. Hij was groot voor zijn leeftijd en het was goed zichtbaar waar de liters cola en bakken friet waren gebleven. Juf trok en juf duwde. Juf zweette en juf spuwde. De klas keek. Iedereen hoopte vurig dat ze zou winnen. Het lukte. Rood van inspanning en emotie kwam juf de klas weer in. Direct gevolgd door Peter. De strijd begon opnieuw. Uiteindelijk haalde juf hulp. Samen met de directrice bleef hij op de gang tot zijn vader hem kwam ophalen. Hij luisterde prima naar zijn vader.

Als jeuk niet overgaat, is krabben de enige optie. Ik zou iemand moeten bellen over de saldokwestie en om hulp moeten vragen. Dat is geen schande. Ook volwassenen hebben wel eens hulp nodig. Sam wordt niet graag gestoord tijdens zijn werk. Wie dan? Etna? Ik wist precies wat ze zou zeggen: ‘Wat, zoveel? Gewoon houden, waar maak je je druk om?’ Mijn zus heeft mij nooit goed begrepen. Mijn moeder? ‘Het mag ook wel eens, dit worden gewoon jouw zeven vette jaren. Je hebt het verdiend. Goed gevisualiseerd!’ Nee, mijn vader. ‘Bel gewoon de bank. Dat lijkt me logisch.’ Ik verzamelde moed, pakte mijn telefoon en belde de bank.

‘Voor vragen over sparen, toets 1.’ Mijn vraag viel buiten alle categorieën, dus wachtte ik tot het einde van het keuzemenu. Nog drie wachtenden voor u, zei de stem op het bandje. Het gefluit in het begin van ‘Wind of Change’ kraste rond onder mijn schedel. Ik hield mijn telefoon zo ver van mijn oor, dat ik nog net kon horen dat

er iets te horen viel, zodat ik hem weer snel tegen mijn oor kon drukken zodra de muziek stopte. Het leed dat wachtstandmuziek heet.

Ik heb verstand van wachten. Ik wacht veel. Vroeger al, op de middelbare school, pauze, niets te doen, niemand om mee te praten, wachten op de volgende les, wachten op de laatste les, wachten op de tram. Ik heb lánɡ op school gezeten. Nu nog wacht ik regelmatig. Tot het tijd is voor een appeltje, tot de ochtend om is, tot Sam thuiskomt, tot we gaan avondeten, tot de tv aangaat...

De situatie voelde onwerkelijk. In mijn leven gebeurde al jaren niets spannends. Afgezien van de bezoeken aan de supermarkt een paar keer in de week. Heel even was ik onderdeel geworden van het avontuurlijke leven van iemand anders, alsof ik het stiekem leende. Wat zou de rechtmatige ontvanger voor goeds gedaan hebben? Vast meer dan de hond uitlaten voor de buurman. Alhoewel, misschien zou de beste man deze week euthanasie ondergaan en wilde hij zelf zijn zaken vast afhandelen. De beloofde was de enige geweest die de tijd voor hem had genomen, naar zijn verhalen had geluisterd over de dochter die niet meer op bezoek kwam, de dingen die hij had nagelaten te doen in zijn leven en waar hij nu zo'n spijt van had. Was ik maar die lieve buurvrouw... Maar waarschijnlijk ging het om iets minder romantisch. Een drugsdeal of een op wraak zinnende ex-minnares die afgekocht werd om haar de mond te snoeren.

‘Goedemiddag, Triodos Bank, met Tanja Sloten, waarmee kan ik u helpen?’